

Rodzaj rzeczowników

Rzeczowniki francuskie mają rodzaje: męski i żeński. Rodzaj rzeczownika poznajemy najczęściej dzięki występującym przed nim rodzajnikom:

un stylo (r. męski) – pióro,
une table (r. żeński) stół

i zaimkom przymiotnym:

ma table (r. żeński)
mój stół

1. Rodzaj naturalny

Niektóre rzeczowniki posiadają odmienne formy dla rodzaju męskiego i żeńskiego np.

un homme => une femme
mężczyzna kobieta
un père => une mère
ojciec matka

2. Tworzenie rodzaju żeńskiego rzeczowników

Rodzaj żeński rzeczownika tworzymy na ogół dodając "e" nieme do rzeczownika w rodzaju męskim,

un ami => une amie
przyjaciół przyjaciółka

3. Inne zasady tworzenia rodz. żeńskiego rzeczowników --- końcówki zmieniają się następująco:

-er => -ère
un jardinier => une jardinière
ogrodnik ogrodniczka

-x => -se
un époux => une épouse
małżonek małżonka

-f => -ve
un veuf => une veuve
wdowiec wdowa

-an, -en, -on => -anne, -enne, -onne
Jean => Jeanne
Jan Joanna

-eur => -trice, -euse, -eresse, -eure
un acteur => une actrice
aktor aktorka

un vendeur => une vendeuse
sprzedawca sprzedawczyni

un pêcheur => une pécheresse
grzesznik grzesznica

un mineur => une mineure
nieletni nieletnia

-at => -atte
un chat => une chatte
kot kotka

Liczba mnoga rzeczowników

Zasadniczo liczbę mnogą rzeczowników tworzymy przez dodanie **-s** do formy l.poj., za *wyjątkiem* rzeczowników zakończonych w l.poj. na **-x, -s, -z**, które nie zmieniają się.

une table => des tables
stół stoły

ale:
un fils => des fils
syn synowie

1. Odstępstwa od zasady ogólnej

-al => -aux
un journal => des journaux
gazeta gazety

ale:
un bal => des bals
un festival => des festivals

-ail => aux
un travail => des travaux
praca prace

ale:
un détail => des détails
szczegół szczegóły

-eu -au => -eux -aux
un cheveu => des cheveux
włos włosy

ale:
un pneu => des pneus
opona opony

- kilka rzeczowników zak. na **-ou** (bijou, caillou, chou, genou, hibou, joujou, pou) ma w l.mn. końcówkę **-x**.

ale:
un clou => des clous

2. Liczba mnoga rzeczowników złożonych

- rzeczowniki złożone jednowyrazowe tworzą liczbę mnogą tak jak rzeczowniki proste

un passeport => des passeports
paszport paszporty

- w rzeczownikach złożonych, połączonych łącznikiem, formę liczby mnogiej przybierają tylko rzeczowniki i przymiotniki. Czasowniki, przysłówki i przymyki nie ulegają zmianie.

un vagon-restaurant => des wagons-restaurants

ale: jeśli drugi rzeczownik pełni funkcję podrzędną, określając pierwszy, tylko pierwszy rzeczownik przyjmuje końcówkę liczby mnogiej

un chef-d'oeuvre => des chefs-d'oeuvre
arcydzieło arcydzieła

- w rzeczownikach składających się z czasownika i rzeczownika zasadniczo obie części nie odmieniają się.

Rodzajnik

Rodzajnik stoi przed rzeczownikiem wskazując na jego liczbę i (najczęściej) rodzaj. W języku francuskim wyróżniamy następujące typy rodzajników:

- Rodzajnik określony
- Rodzajnik nieokreślony
- Rodzajnik częściowy
- Rodzajnik ściągnięty

Opuszczenie rodzajnika

Rodzajnik opuszczamy:

- podczas wyliczania

Elle achetait tout: chaises, tables, armoires.

Kupowała wszystko: krzesła, stoły, szafy.

- w tytułach, adresach, ogłoszeniach

Maison à vendre

Dom na sprzedaż

- po wyrażeniach ilościowych

un peu de pain, un litre de vin, beaucoup de lait

trochę chleba, litr wina, dużo mleka

- przed orzeczeniem imiennym

Il est médecin.

Jest lekarzem.

- najczęściej po przyimkach: *en, sans, avec, pour*

Rodzajnik określony

	l.poj	l.mn.
r.męski	le, l'	les
r.żeński	la, l'	les

- określa rzeczownik znany z sytuacji, (lub o którym była mowa)

passe-moi le pain

podaj mi chleb (który jest na stole)

- poprzedza rzeczownik określony przez kontekst językowy (np. przez przydawkę)

la montre de mon père

zegarek ojca

- poprzedza rzeczowniki nazywające rzeczy ogólnie znane

le soleil słońce

le ciel niebo

- poprzedza dni tygodnia - jeśli jakaś czynność stale dokonywana jest w danym dniu (zasadniczo, przed dniami tygodnia rodzajnik w ogóle nie występuje)

- poprzedza przymiotniki i przysłówki w stopniu najwyższym

la plus belle najpiękniejsza

- poprzedza niektóre nazwy własne (nazwy krajów, mórz, gór, rzek)

la Pologne Polska

les Alpes Alpy

- występuje po czasownikach:

aimer kochać, lubić

détester nienawidzić

préférer woleć

Rodzajnik nieokreślony

	l.poj.	l.mn.
r.męski	un	des
r.żeński	une	des

Stawiamy go:

- przed rzeczownikiem nieokreślonym, o którym mówi się po raz pierwszy

J'ai acheté un stylo et des crayons.

Kupiłem pióro i ołówki.

- w znaczeniu "jeden"

à une condition

pod jednym warunkiem

- w znaczeniu "jakiś"

Un homme te cherche.

Jakiś mężczyzna cię szuka.

Rodzajnik cząstkowy

	l. poj.	l.mn.
--	---------	-------

r. męski du, de l' des

r. żeński de la des

Poprzedza on:

- rzeczownik wyrażający część jakiejś rzeczy materialnej, niepoliczalnej, np.

Elle a acheté du veau.

Kupiła cielęciny.

- rzeczowniki abstrakcyjne, np.

Il a du courage.

Ma odwagę.

Rodzajnik ściągnięty

	l.poj.	l.mn.
--	--------	-------

r.męski **au, du aux, des**

r.żeński **à la, de la aux, des**

Rodzajnik ten powstaje z połączenia rodzajnika określonego z przyimkami "à" i "de":

à + le = au, à + les = aux

de + le = du, de + les = des

Je parle du film. Mówię o filmie.

Opuszczenie rodzajnika

Rodzajnik opuszczamy:

- podczas wylizania

Elle achetait tout: chaises, tables, armoires.

Kupowała wszystko: krzesła, stoły, szafy.

- w tytułach, adresach, ogłoszeniach

Maison à vendre

Dom na sprzedaż

- po wyrażeniach ilościowych

un peu de pain, un litre de vin, beaucoup de lait
trochę chleba, litr wina, dużo mleka

- *przed orzeczeniem imiennym*

Il est médecin.
Jest lekarzem.

- *najczęściej po przyimkach: en, sans, avec, pour*

Tworzenie rodzaju żeńskiego przymiotnika.

Na ogół r. żeński przymiotnika tworzymy dodając "-e" do formy r. męskiego

grand => grande
wielki wielka

Przymiotniki zakończ. na "-e" w r. męskim *nie zmieniają się*.

Przy tworzeniu r. żeńskiego przymiotnika następująco zmieniają się końcówki:

-el => -elle

actuel => actuelle
współczesny współczesna

-s => -sse

gras => grasse
tłusty tłusta

-et => -ette

muet => muette
niemy niema
(za wyj.: secret, complet, discret)

-f => -ve

vif => vive
żywy żywa

on => -onne

bon => bonne
dobry dobra

-en => enne

ancien => ancienne
dawny dawna

-eur => euse

menteur => menteuse
kłamliwy kłamliwa

Tworzenie liczby mnogiej przymiotnika.

Liczbę mnogą tworzymy poprzez dodanie **-s** na końcu słowa:

un pain chaud => des pains chauds
ciepły chleb ciepłe chleby

Przymiotniki zakończone w l. poj na **-s**, **-x** nie zmieniają się w l. mn.

Przymiotniki zakończone w r. męskim na **-al** mają w l. mn. końcówkę **-aux**

national => nationaux
narodowy narodowi (e)

Stopniowanie przymiotników

W stopniu *wyższym*: poprzedzamy przymiotnik przysłówkiem **plus** (bardziej) lub **moins** (mniej), a w stopniu *najwyższym* **le(la, les) plus** (najbardziej), lub **le (la, les) moins** (najmniej), np.:

grand	=>	plus grand	=>	le plus grand
wielki		większy		największy
		moins grand	=>	le moins grand
		mniejszy		najmniejszy

Liczebniki główne

Uwagi:

- liczebniki złożone poniżej 100 łączone są spójnikiem "et" lub łącznikiem (-)
- "un" i "onze" łączą się z dziesiątkami (21 - 71) za pomocą łącznika
- "un" zamienia się w r. żeńskim na "une"
- "mille" jest nieodmienne
- "vingt" i "cent" mają -s w l.mnogiej, jeśli stoją na końcu liczebnika złożonego
- liczebniki główne stoją zasadniczo przed rzeczownikiem

1	un	11	onze
2	deux	12	douze
3	trois	13	treize
4	quatre	14	quatorze
5	cinq	15	quinze
6	six	16	seize
7	sept	17	dix-sept
8	huit	18	dix-huit
9	neuf	19	dix-neuf
10	dix	20	vingt

21 vingt et un(e)
22 vingt-deux
30 trente
31 trente et un(e)
32 trente-deux
40 quarante
41 quarante et un(e)
42 quarante-deux
50 cinquante
51 cinquante et un(e)
52 cinquante-deux
60 soixante
60 soixante et un(e)
62 soixante-deux
70 soixante-dix
72 soixante et onze
72 soixante-douze
73 soixante-treize
80 quatre-vingts
81 quatre-vingt-un(e)
82 quatre-vingt-deux
83 quatre-vingt-trois
90 quatre-vingt-dix
91 quatre-vingt-onze
92 quatre-vingt-douze
100 cent

101 cent un(e)
102 cent deux
200 deux cents
1 000 mille

1 332 mille trois cent trente-deux
1 172 mille cent soixante-douze
3 419 trois mille quatre cent dix-neuf
1 000 000 un million

Liczebniki porządkowe

Uwagi:

- za wyjątkiem "**premier**" i "**second**" liczebniki porządkowe tworzymy dodając do liczebnika głównego końcówkę **-ième** lub **-ème**
- w przypadku liczebników złożonych dodamy końcówkę tylko do ostatniego liczebnika
- forma **-unièmeme** występuje tylko w rzeczownikach złożonych
- forma "**second**" nie występuje nigdy w rzeczownikach złożonych
- "premier" i "second" zgadzają się z rzeczownikiem w rodzaju i liczbie
- liczebnik porządkowy stawiamy zazwyczaj przed rzeczownikiem

1 le premier, la première

2 le second, la seconde

2 le (la) deuxième	12 le (la) douzième
3 le (la) troisième	13 le (la) treizième
4 le (la) quatrième	14 le (la) quatorzième
5 le (la) cinquième	15 le (la) quinzième
6 le (la) sixième	16 le (la) seizième
7 le (la) septième	17 le (la) dix-septième
8 le (la) huitième	18 le (la) dix-huitième
9 le (la) neuvième	19 le (la) dix-neuvième
10 le (la) dixième	20 le (la) vingtième
11 le (la) onzième	21 le (la) vingt et unième

22 vingt-deuxième

30 le (la) trentième

40 le (la) quarantième

50 le (la) cinquantième

Zaimki

1. osobowe

podział zaimków osobowych
zaimki os. jako podmiot
zaimki os. jako dopełn. bliższe
zaimki os. jako dopełn. dalsze

2. przysłówne:

"en"

"y"

miejsce zaimków przysł. i osob. w zdaniu

3. dzierżawcze:

przymiotne
rzeczowne

4. wskazujące

5. względne:

proste
złożone

6. pytające:

przymiotne
rzeczowne

7. nieokreślone (przymiotne i rzeczowne)

Podział zaimków osobowych

Zaimki nieakcentowane:

	Podmiot		Dopełn. Zwrotne		Dopełn.
	bliższe	dalsze			
Liczba pojedyncza					
1 os.	je	me	me	me	
2 os.	tu	te	te	te	
3 os.	il, elle	le, la, se	se	lui	
Liczba mnoga					
1 os.	nous	nous	me	nous	
2 os.	vous	vous	te	vous	
3 os.	ils, elles	les, se	se	leur	

Zaimki akcentowane:

Wszystkie funkcje w zdaniu:

	Liczba pojedyncza		Liczba mnoga
1 os.	moi	nous	
2 os.	toi	vous	
3 os.	lui, elle, soi		eux, elles, soi

Zaimki kończące się na samogłoskę ulegają elizji przed czasownikiem zaczynającym się na samogłoskę, np.

Je l'aime bien.

Lubię go (ją)

Zaimki osobowe jako podmiot

W roli podmiotu występują:

1. Zaimki nieakcentowane (**je, tu, il, elle, nous, vous, ils, elles**)

Elle parle bien anglais.

Ona mówi dobrze po angielsku.

2. Zaimki akcentowane (**moi, toi, lui, elle, nous, vous, eux, elles**)

Moi, je dors mais, **lui**, il travaille.

Ja śpię, ale on pracuje.

C'est **lui** qui vient de France.

To on pochodzi z Francji.

Zaimki osobowe jako dopełnienie bliższe

W roli *dopełnienia bliższego* (complément d'objet direct) występują zaimki nieakcentowane: **me, te, le, la, nous, vous, les**.

Zaimki: **le, la, les** zastępują *dopełnienie*:

- *poprzedzone rodzajnikiem określonym*

Où sont les lunettes? Je ne **les** trouve pas.
Gdzie są okulary? Nie znajduję ich.

- *poprzedzone zaimkiem przymiotnym dzierżawczym*
Voilà ton thé, **le** bois-tu maintenant?
Oto twoja herbata. Pijesz ją teraz?

- *poprzedzone zaimkiem przymiotnym wskazującym*
Ces vacances? Je **les** ai passées au bord de la mer.
Moje wakacje? Spędziłem je nad brzegiem morza.

- *nie poprzedzone niczym*
Tu as vu Pierre? - Non, je ne l'ai pas vu.
Widziałeś Piotra? - Nie, nie widziałem go.

Zaimki osobowe jako dopełnienie dalsze

W roli *dopełnienia dalszego* występują zaimki **nieakcentowane** (**me, te, lui, nous, vous, leur**) oraz **akcentowane** (**moi, toi, lui, elle, nous vous, eux, elles**).

Zaimki **nieakcentowane**: **lui, leur** zastępują dopełnienie (zasadniczo osobę) poprzedzone przez przyimek "à":

Tu as parlé à Jean? - Oui, je **lui** ai parlé.
Rozmawiałeś z Janem? - Tak, rozmawiałem z nim

Zaimki akcentowane zastępują dopełnienie (zasadniczo osobę) poprzedzone przez inne przyimki (de, pour, avec, sur itd.).

Elle s'occupe des enfants? - Oui, elle s'occupe d'eux.
Zajmuje się dziećmi? Tak zajmuje się nimi.

Zaimek "en"

Zaimek ten:

- *zasadniczo nie zastępuje osobę*

- *zastępuje dopełnienie poprzedzone przyimkiem "de" (oraz: du, de la, des, d'un, d'une), np.:*

Marie parle **du** film.
Marie **en** parle.
Maria o nim mówi

Podobną rolę spełnia także "en" jako okolicznik miejsca, np.:

Nous venons de Pologne.
Nous **en** venons.

Pochodzimy stamtąd.)

- *zastępuje dopełnienie poprzedzone liczebnikiem lub rodzajnikiem nieokreślonym (w tym przypadku może zastępować osoby).*

J'ai deux amis. Mam dwóch przyjaciół.

J'**en** ai deux. Mam dwóch.

Zaimek "y"

Zaimek ten *nie zastępuje osobę*.

Zastępuje natomiast:

- *dopełnienie poprzedzone przyimkiem "à" (nie będące osobą)*

Elles pensent à ce film.

Elles y pensent.
One o nim myślą.

- *okolicznik miejsca* (rzeczownik poprzedzony przyimkami: **en, dans, à** itd.)

Il va en France.
Il y va.
On tam jedzie.

Miejsce zaimków osob. i przysł. w zdaniu

1. Zasadniczo zaimki nie poprzedzone przyimkiem stawiamy przed czasownikiem (w czasach złożonych - przed czasownikiem posiłkowym).

Je lui parle. Ils s'en souviennent. Elle l'a vu.
Rozmawiam z nim. Pamiętają o tym. Widziała go.

ale:
Il est parti sans elle.
Pojechał bez niej.

2. Jeśli w zdaniu występuje bezokolicznik, to zwykle zaimki stawiamy przed nim.

Nous venons de leur téléphoner.
Właśnie do nich dzwoniliśmy.

3. Kiedy czasownik występuje w formie twierdzącej trybu rozkazującego, zaimki stawiamy po nim.

Assieds-toi! Donne-le-lui!
Usiądź! Daj mu to!

Zaimki dzierżawcze przymiotne

Zaimki **dzierżawcze przymiotne** wyrażają przynależność i poprzedzają rzeczownik. Zmieniają się w zależności od osoby i liczby posiadaczy, jak również od rodzaju i liczby rzeczy posiadanej.

1. jeden posiadacz, jedna rzecz posiadana:

r.męski r.żeński

1 os.	mon	ma (mon*)
2 os.	ton	ta (ton*)
3 os.	son	sa (son*)

*przed rzeczownikiem w rodz. żeńskim zaczynającym się od samogłoski.

Np.

mon livre (le livre) - moja książka

ta robe (la robe) - twoja suknia

2 jeden posiadacz, wiele rzeczy posiadanych

rodz. męski i żeński

1 os.	mes
2 os.	tes
3 os.	ses

np.

mes amis - moi przyjaciele

3. wielu posiadaczy, jedna rzecz posiadana

rodz. męski i żeński

1 os. notre
2 os. votre
3 os. leur

np. votre maison - wasz dom

4. wielu posiadaczy, wiele rzeczy posiadanych

r. męski i żeński

1 os. nos
2 os. vos
3 os. leurs

np. leurs cahiers - ich zeszyty

Zaimki dzierżawcze rzeczowne

Wyrażają przynależność i zastępują rzeczownik poprzedzony zaimkiem dzierżawczym przymiotnym. Zmieniają się w zależności od osoby i liczby posiadaczy, jak również od rodzaju i liczby rzeczy posiadanych.

1. jeden posiadacz, jedna rzecz posiadana

r.męski i r.żeński

1 os. le mien la mienne
2 os. le tien la tienne
3 os. le sien la sienne

np.

C'est mon stylo et c'est **le sien**. (son stylo)

To twoje pióro, a to jego.

2. wielu posiadaczy, jedna rzecz posiadana

r. męski r.żeński

1 os. le nôtre la nôtre
2 os. le vôtre la vôtre
3 os. le leur la leur

np.

Votre chambre est grande mais la nôtre (notre chambre) est petite.

Wasz pokój jest duży, a nasz mały.

3. jeden posiadacz, wiele rzeczy posiadanych

r. męski r. żeński

1 os. les miens les miennes
2 os. les tiens les tiennes
3 os. les siens les siennes

np.

J'oublie toujours mes lunettes mais Pierre n'oublie jamais **les siennes**.(ses lunettes)

Zawsze zapominam moich okularów, ale Piotr nigdy nie zapomina swoich.

4. wielu posiadaczy wiele rzeczy posiadanych

r.męski i r.żeński

1 os. les nôtres

2 os. les vôtres
3 os les leurs

np.

J'ai apporté mes livres, mais eux, ils n'ont pas apporté **les leurs**.(leurs livres)
Przyniosłem swoje książki, ale oni nie przynieśli swoich.

Zaimki wskazujące przymiotne

Zaimki wskazujące przymiotne
Poprzedzają one i określają rzeczownik.

	l.poj.	l. mn.
r. męski ce (cet przed samogł.)		ces
r. żeński cette		ces

np.

ce stylo, cet ami, cette guitare, ces livres
to pióro, ten przyjaciel, ta gitara, te książki

Zaimki wskazujące rzeczowne

Zastępują one rzeczownik

	l.poj.	l.mn.
r. męski celui		ceux
r. żeński celle		celles
r. nieokr. ce, cela,		ça, ceci

Przykłady użycia:

J'aime beaucoup les amis de Jacques mais je déteste les amis de Victor.
J'aime beaucoup les amis de Jacques mais je déteste **ceux** de Victor.
Bardzo lubię przyjaciół Jacka, ale nie znoszę (przyjaciół) Wiktora.

Je connais ce livre-ci mais, je n'ai jamais lu **celui-la**.
Znam tę książkę, ale nigdy nie czytałem tamtej.

Zaimki względne proste (qui, que, dont, où)

Zaimki te łączą dwa zdania. Jednocześnie:
- **qui** zastępuje podmiot

Un garçon est sorti. Il s'appelle Marc.
Le garçon **qui** est sorti s'appelle Marc.
Chłopiec, który wyszedł, ma na imię Marek.

- **que** zastępuje dopełnienie bliższe (object direct)

Le garçon s'appelle Marc. Je vois ce garçon.
Le garçon **que** je vois s'appelle Marc.
Chłopiec, którego widzę ma na imię Marek.

- **dont** zastępuje dopełnienie poprzedzone przyimkiem "de"

C'est un pilote. Je parle de ce pilote.
C'est le pilote **dont** jeparle.

To pilot, o którym mówię.

- **où** zastępuje okolicznik miejsca

Ce pays est beau. J'habite dans ce pays.

Le pays **où** j'habite est beau.

Kraj, gdzie (w którym) mieszkam jest piękny.

Zaimki względne złożone

1. Zaimki te występują w następujących formach:

- r. męski: l.poj. - **lequel**, l.mn. - **lesquels** (oraz połączenia z przyimkami, np.: **auquel. auxquels, duquel, desquels, avec lequel, pour lequel** itd.)

- r. żeński: l.poj. - **laquelle**, l.mn. - **lesquelles** (oraz połączenia z przyimkami: **à laquelle auxquelles, de laquelle, desquelles, avec laquelle, pour laquelle** itd.)

2. Przykłady użycia:

L'histoire **à laquelle** je pense...

Historia, o której myślę...

La table autour **de laquelle**...

stół, wokół którego...

L'homme **avec lequel**...

Człowiek, z którym...

La chambre au milieu **de laquelle**...

Pokój, pośrodku którego

Zaimki pytające rzeczowne

Tworzymy za ich pomocą:

1. Pytanie o podmiot zdania

- **qui, qui est-ce qui** kto

Qui chante?

Kto śpiewa?

- **qu'est-ce qui, que** co

Qu'est-ce qui se passe?

Co się dzieje?

- **lequel, laquelle, lesquels, lesquelles** kto, co

Lequel d'entre eux a fait cela?

Który spośród nich to uczynił?

2. Pytanie o dopełnienie bliższe

- **qui, qui est-ce que** kogo

Qui est-ce que tu as vu?

Kogo widziałeś?

- **que, qu'est-ce que** co

Que fais-tu?

Co porabiasz?

3. Pytanie o dopełnienie dalsze

- **qui, quoi + przyimki**

A qui parles-tu?
Z kim rozmawiasz?

Sur quoi est-ce qu'il compte?
Na co on liczy?

Avec qui venez-vous?
Z kim przychodzicie?

A quoi penses-tu?
O czym myślisz?

-- **lequel, laquelle** + przyimki

Auquel de deux enfants as-tu donné le livre?
Któremu z dwojga dzieci dałeś książkę?

Zaimki pytające przymiotne

	l.poj	l.mn.
r.męski	quel	quels
r.żeński	quelle	quelles

Zaimek pytający przymiotny towarzyszy rzeczownikowi p.:

Quel est son numéro de téléphone?
Jaki jest jego numer telefonu?

Quelle histoire! *Quels* temps!
Co za historia! Co za czasy!

Zaimki nieokreślone rzeczowne i przymiotne

Mówią o bliżej nieokreślonej osobie, rzeczy lub idei.

Zaimki rzeczowne występują samodzielnie, zaś *zaimki przymiotne* towarzyszą rzeczownikom.

Ważniejsze zaimki nieokreśl. rzecz. i przym. oraz przykłady ich użycia

- **aucun(-e), aucuns(-es)** żaden

Il a réussi sans **aucun** effort.
Udało mu się bez żadnego trudu.

Je n'en ai **aucune**.
Nie mam żadnej (żadnego).

- **chacun(-e), chacuns(-es) chaque(-s)** każdy

Il venait **chaque** dimanche.
Przychodził w każdą niedzielę.

Chacun peut se tromper
Każdy może się mylić.

- **certain(e), certains(es)** pewien

Une **certaine** femme m'a dit...
Pewna kobieta powiedziała mi...

Certains pensent le contraire.
Niektórzy są odmiennego zdania.

- **on** (forma nieosobowa, tłumaczona przez: "się")

On dit que...
Mówi się, że...

- **personne** nikt, nikogo

Personne ne le voit. Nikt go nie widzi.

Il n'a rencontré *personne*. Nikogo nie spotkał.

- **rien** nic
Je ne vois rien. Nic nie widzę.

- **tout** wszystko, każdy

Il sait *tout*.
On wie wszystko.

CZASOWNIKI

I grupa czasowników (regularna) -- czas teraźniejszy

Czasowniki należące do I grupy kończą się w bezokoliczniku na: **-er**
Grupa ta liczy ok. 4 000 czasowników.

Czas teraźniejszy tworzymy dodając do tematu bezokolicznika końcówki: -e, -es, -e, -ons, -ez, -ent, np "parler" -- mówić

je parle nous parlons
tu parles vous parlez
il parle ils parlent

participe présent - parlant

participe passé - parlé

II grupa czasowników (regularna) -- czas teraźniejszy

Czasowniki należące do tej grupy kończą się w bezokoliczniku na: **-ir**
Grupa ta liczy ok. 300 czasowników.

Czas teraźniejszy tworzymy dodając do tematu bezokolicznika końcówki: -s, -is, -it, -issons, -issez, -issent np.: "finir" -- kończyć

je finis nous finissons
tu finis vous finissez
il finit ils finissent

participe présent - finissant

participe passé - fini

III grupa czasowników (nieregularna) -- czas teraźniejszy

Czasowniki należące do tej grupy kończą się w bezokoliczniku na: **-re, -oir, -ir**
(za wyj. "aller" - iść, jechać i "envoyer" - posyłać)

Grupa ta liczy ok. 160 często używanych czasowników.

Czas teraźn. tworzymy najczęściej dodając do tematu (który może się zmieniać) końcówki: -s, -s, -t, -ons, -ez, -ent
Przykłady odmiany:

- "**lire**" -- czytać

je lis nous lisons
tu lis vous lisez
il lit ils lisent

- "**voir**" -- widzieć

je vois nous voyons
tu vois vous voyez
il voit ils voient

- "**partir**" -- wyjechać

je pars nous partons
tu pars vous partez
il part ils partent

Tabela odmiany czasowników

I Nieregularności w odmianie czasowników I grupy

Zmiany w pisowni dotyczące czasowników I grupy kończących się w bezokoliczniku na:

1. **-cer** --- przed a oraz o w c stawiamy ogonek (une **cédille**)
np. **commencer** --- nous commençons
2. **-ger** --- przed a oraz o po g stawiamy dodatkowo e
np. manger --- nous mangeons
3. **-yer** --- przed e niemym y zamienia się na i (w czasownikach zak. na -ayer y można zachować)
np. nettoyer --- je nettoie
4. **-eler**--- przed sylabą zawierającą e nieme podwajamy l (za wyj. geler)
np. appeler --- jappelle
- 5 **-eter** --- przed sylabą zawierającą e nieme podwajamy t (za wyj. acheter)
np. jeter --- ils jettent
6. czasowniki, w których przedostatnia sylaba zawiera e nieme lub é, e nieme oraz é, zamieniają się na rr (za wyj. futur simple oraz conditionnel czasowników, których ostatnia sylaba zawiera é

II Wzór odmiany czasowników nieregularnych

wykaz skrótów

ind.prés. -- czas teraźniejszy (**indicatif présent**)

impar. -- czas **imparfait**

fut. -- czas **futur simple**

cond.prés. -- tryb przypuszczający (**conditionnel présent**)

sub.prés. -- tryb **subjonctif présent**

impér. -- tryb rozkazujący (**impératif**)

p.prés. -- **imiesłów przysłówkowy**

p.passé -- **imiesłów przymiotnikowy** (imiesłów czasu przeszłego)

p.s. -- czas **passé simple**

Lista czasowników nieregularnych:

acquérir
asseoir
aller
avoir
battre
boire
bouillir
clore
conclure
conduire
connaître
coudre
courir

couvrir
craindre
croire
cueillir
devoir
dire
dormir
écrire
envoyer
faire
falloir
fuir
joindre
lire
mentir
mettre
moudre
mourir
naître
partir
plaire
pleuvoir
pouvoir
prendre
recevoir
rire
rompre
savoir
sentir
servir
sortir
suffire
suivre
taire
tendre
tenir
tordre
vaincre
valoir
veeetir
vivre
voir
vouloir

acquérir nabyć

ind.prés. - jacquiers, nous acquérons
impar. - jacquérais, nous acquérions
fut. - jacquerrai, nous acquerrons
cond.prés. - jacquerrais, nous acquerrions
sub.prés. - que jacquičrre, que nous acquérions
impér. - acquiers, acquérons, acquérez
p.prés. - acquérant
p.passé - acquis
p.s. - jacquis, nous acquîmes

aller išć, jechać

ind.prés. - je vais, tu vas, il va, nous allons, vous allez, ils vont
impar. - jallais, nous allions
fut. - jirai, nous irons
cond. prés. - jirais, nous irions
subj.prés. - que jaille, que nous allions
impér. - va, allons, allez
p.prés. - allant
p.passé - allé

p.s. - jallai, nous allaaames

avoir miéc

ind.prés. - jai, tu as il a, nous avons, vous avez, ils ont
impar. - j'avais, nous avions
fut. - j'aurai, nous aurons
cond.prés. - j'aurais, nous aurions
subj.prés. que jaie, quil ait, que nous ayons, quils aient
impér. - aie, ayons, ayez
p.prés. - ayant
p.passé - eu
p.s. - jeus, nous euuumes

battre bić

ind.prés. - je bats, nous battons
impar. - je battais, nous battions
fut. - je battrai, nous battons
cond.prés. - je battrais, nous battrions
subj.prés. - que je batte, que nou battions
impér. - bats, battons, battez
p.prés - battant
p.passé - battu
p.s. - je battis, nous battîmes

boire pić

ind.prés. - je bois, il boit, nous buvons, ils boivent
impar. - je buvais
fut. - je boirai, nous boirons
cond.prés. - je boirais, nous boirions
sub.prés. - que je boive, que ns buvions
impér. - bois, buvons, buvez
p.prés. - buvant
p.passé - bu
p.s. je bus, nous buuumes

sasseoir usiaśc

ind.prés. -- je massieds nous nous asseyons
(je massois, nous nous assoyons)
impar. -- je masseyais, nous nous asseyions
(je massoyais, nous nous assoyions)
fut. -- je massiérai, nous nous assiérons
(je massoirai, nous nous assoirons)
cond.prés -- je massiérais, nous nous assiérions
(je massoirais, nous nous assoirions)
sub.prés. -- que je masseye, que nous nous asseyions
(que je massoie, que nous nous assoyions)
impér. - assieds-toi, asseyons-nous, asseyez-vous
p.prés. -- sasseyant, (sassoyant)
p.passé -- assis
p.s. - je massis, nous nous assîmes

bouillir gotować

ind.prés. -- je bous, nous bouillons
impar. -- je bouillais, nous bouillions
fut. -- je bouillirai, nous bouilurons
cond.prés -- je bouillirais, nous bouillirions
sub.prés. -- que je bouille, que nous bouillions
impér. -- bous, bouillons, bouillez
p.prés. -- bouillant,
p.passé -- bouilli
p.s. -- je bouillis, nous bouillîmes

clore zamknąć

ind.prés. -- je clos, il clôt, nous closions
impar. -- je closais, nous closions
fut. -- je clorai, nous clorons
cond.prés -- je clorais, nous clorions
sub.prés. -- que je close, que nous closions
impér. -- clos,
p.prés. -- closant
p.passé -- clos

courir biegać

ind.prés. -- je cours, nous courons
impar. -- je courais, nous courions
fut. -- je courrai, nous courrons
cond.prés -- je courrais, nous courrions
sub.prés. -- que je coure, que nous courions
impér. -- cours, courons courez,
p.prés. -- courant
p.passé -- couru
p.s. - je courus, nous couruumes

devoir musicć

cz. ter - je dois, nous devons
impar. -- je devais, nous devions
fut. -- je devrai, nous devrons
cond.prés -- je devrais, nous devrions
sub.prés. -- que je doive, que nous devions
p.prés. -- devant
p.passé -- duuu
p.s. -- je dus, nous duuumes

dire powiedzieć

ind.prés. -- je dis, tu dis, il dit, nous disons, vous dites, ils disent
impar. -- je disais, nous disions
fut. -- je dirai, nous dirons
cond.prés --je dirais, nous dirions
sub.prés. -- que je dise, que nous disions
impér. -- dis, disons, dites
p.prés. -- disant
p.passé -- dit
p.s. -- je dis, nous dîmes

dormir spać

ind.prés. -- je dors, nous dormons
impar. -- je dormais, nous dormions
fut. -- je dormirai, nous dormirons
cond.prés -- je dormirais, nous dormirions
sub.prés. -- que je dorme, que nous dormions
impér. -- dors, dormons, dormez
p.prés. -- dormant
p.passé -- dormi
p.s. -- je dormis, nous dormîmes

écrire pisać

ind.prés. -- j'écris, nous écrivons
impar. -- j'écrivais, nous écrivions
fut. -- j'écrirai, nous écrirons
cond.prés -- j'écrirais, nous écririons
sub.prés. -- que j'écrive, que nous écrivions
impér. -- écris, écrivons, écrivez
p.prés. -- écrivant
p.passé -- écrit
p.s. -- j'écrivis, nous écrivîmes

faire czynić

ind.prés. -- je fais, tu fais, il fait, nous faisons, vous faites, ils font

impar. -- je faisais, nous faisions

fut. -- je ferai, nous ferons

cond.prés -- je ferais, nous ferions

sub.prés. -- que je fasse, que nous fassions

impér. -- fais, faisons, faites

p.prés. -- faisant

p.passé -- fait

p.s. -- je fis, nous fîmes

lire czytać

ind.prés. -- je lis, nous lisons

impar. -- je lisais, nous lisions

fut. -- je lirai, nous lirons

cond.prés -- je lirais, nous lirions

sub.prés. -- que je lise, que nous lisions

impér. -- lis, lisons, lisez

p.prés. -- lisant

p.passé -- lu

p.s. -- je lus, nous lûmes

mettre położyć

ind.prés. -- je mets, il met, nous mettons

impar. -- je mettais, nous mettions

fut. -- je metrai, nous mettrons

cond.prés. -- je mettrais, nous mettrions

subj.prés. -- que je mette, que nous mettions

impér. -- mets, mettons, mettez

p.prés. -- mettant

p.passé -- mis

p.s. -- je mis, nous mîmes

naître urodzić się

ind.prés. -- je nais, il naît, nous naissons

impar. -- je naissais, nous naissions

fut. -- je naîtrai, nous naîtrons

cond.prés -- je naîtrais, nous naîtrions

sub.prés. -- que je naisse, que nous naissions

impér. -- nais, naissons, naissez

p.prés. -- naissant

p.passé -- né

p.s. -- je naquis, nous naquîmes

partir odjechać

ind.prés. -- je pars, nous partons

impar. -- je partais, nous partions

fut. -- je partirai, nous partirons

cond.prés -- je partirais, nous partirions

sub.prés. -- que je parte, que nous partions

impér. -- pars, partons, partez

p.prés. -- partant

p.passé -- parti

p.s. -- je partis, nous partîmes

pouvoir móc

ind.prés. -- je peux (lub je puis), tu peux, il peut, nous pouvons, vous pouvez, ils peuvent

impar. -- je pouvais, nous pouvions

fut. -- je pourrai, nous pourrons

cond.prés -- je pourrais, nous pourrions

sub.prés. -- que je puisse, que nous puissions

p.prés. -- pouvant

p.passé -- pu

p.s. -- je pus, nous pûmes

prendre wziąć

ind.prés. -- je prends, nous prenons, ils prennent
impar. -- je prenais, nous prenions
fut. -- je prendrai, nous prendrons
cond.prés -- je prendrais, nous prendrions
sub.prés. -- que je prenne, que nous prenions
impér. -- prends, prenons, prenez
p.prés. -- prenant
p.passé -- pris
p.s. -- je pris, nous prîmes

recevoir dostać

ind.prés. -- je reçois, nous recevons, ils reçoivent
impar. -- je recevais, nous recevions
fut. -- je recevrai, nous recevrons
cond.prés -- je recevrais, nous recevrons
sub.prés. -- que je reçoive, que nous recevions, qu'ils reçoivent
impér. -- reçois, recevons, recevez
p.prés. -- recevant
p.passé -- reçu
p.s. -- je reçus, nous reçûmes

rire śmiać się

ind.prés. -- je ris, nous rions
impar. -- je riais, nous riions
fut. -- je rirai, nous rirons
cond.prés -- je rirais, nous ririons
sub.prés. -- que je rie, que nous riions
impér. -- ris, rions, riez
p.prés. -- riant
p.passé -- ri
p.s. -- je ris, nous rîmes

savoir umieć

ind.prés. -- je sais, nous savons
impar. -- je savais, nous savions
fut. -- je saurai, nous saurons
cond.prés -- je saurais, nous saurions
sub.prés. -- que je sache, que nous sachions
impér. -- sache, sachez, sachez
p.prés. -- sachant
p.passé -- su
p.s. -- je sus, nous suvimes

sentir czuć

ind.prés. -- je sens, nous sentons
impar. -- je sentais, nous sentions
fut. -- je sentirai, nous sentirons
cond.prés -- je sentirais, nous sentirions
sub.prés. -- que je sente, que nous sentions
impér. -- sens, sentons, sentez
p.prés. -- sentant
p.passé -- senti
p.s. -- je sentis, nous sentîmes

servir służyć

ind.prés. -- je sers, nous servons
impar. -- je servais, nous servions
fut. -- je servirai, nous servirons
cond.prés -- je servirais, nous servirions
sub.prés. -- que je serve, que nous servions
impér. -- sers, servons, servez
p.prés. -- servant

p.passé -- servi
p.s. -- je servis, nous servîmes

sortir wyjść

ind.prés. -- je sors, nous sortons
impar. -- je sortais, nous sortions
fut. -- je sortirai, nous sortirons
cond.prés -- je sortirais, nous sortirions
sub.prés. -- que je sorte, que nous sortions
impér. -- sors, sortons, sortez
p.prés. -- sortant
p.passé -- sorti
p.s. -- je sortis, nous sortîmes

CZASY

Present – czas teraniejszy

Np. je parle, tu parles, il parle, nous parlons, vous parlez, ils parlent

Zakończenia koniugacji (końcówki bezokolicznika):

Grupa I: -e, -es, -e, -ons, -ez, -ent
Grupa II: -is, -is, -it, -issons, -issez, -issent
Grupa III: -s, -s, - lub t, -ons, -ez, -ent

Futur proche

1. Czas ten określa czynność przyszłą bliską.

2. Tworzymy go dodając bezokolicznik odmienianego czasownika do form czasu teraźniejszego czasownika "aller"

Il **va** le **faire**. (Zaraz) to zrobi.

3. Forma przecząca (negujemy czasownik "aller")

Il ne va pas le faire. Nie zrobi tego.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il va le faire?, Va-t-il le faire? Czy to zrobi?

Futur simple

1. Czas ten oznacza czynności przyszłe, planowane lub oczekiwane.

2. Tworzymy go dodając końcówki: **-ai, -as, -a, -ons, -ez, -ont**

a) w czasownikach I i II grupy - do bezokolicznika np.

chanter śpiewać

je	chanterai	nous	chanterons
tu	chanteras	vous	chanterez
il	chantera	ils	chanteront

finir kończyć

je	finirai	nous	finirons
tu	finiras	vous	finirez
il	finira	ils	finiront

b) w czasownikach nieregularnych (grupa III) - do odpowiedniego (najczęściej nieregularnego) tematu(patrz: Tabela odmiany czasowników)

d'tre być:	je serai, tu seras itd.
avoir mieć	j'aurai, tu auras itd.
faire czynić	je ferai, il fera itd.

3. Forma przecząca

Il ne chantera pas. Nie będzie śpiewał.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il chantera? Chantera-t-il? Czy będzie śpiewał?

Futur antérieur

1. Czas ten *wyraża czynności przyszłe dokonane lub uprzednie w stosunku do innych (wyrażonych w futur simple)*

Wyraża akcję przyszłą, przed inną akcją przyszłą

Np.

Demain, je dejeunerais a 8h. Demain, je travaillerai a 9h.

Demain, quand **j'aurai dejeuné** (a 8 h.), travaillerai (a 9 h).

Quand je me serai promené, je rentrerai a la maison.

Quand je serai rentré, je dejeunerais.

2. Tworzymy go dodając participe passé odmienianego czasownika do formy czasu futur simple czasownika posiłkowego "**avoir**" (lub "**etre**")

Futur antérieur = futur de AVOIR lub ETRE + PARTICIPE PASSE

Czasowniki, które mają le passe compose z ETRE, mają także **futur antérieur** z ETRE

J'aurai dejeuné; Tu auras dejeuné; Il aura dejeuné, Nous aurons dejeuné, Vous aurez dejeuné;

Ils auront dejeuné

Je serai rentré; Tu seras rentré; Il sera rentré; Elle sera rentrée; Nous serons rentrés;

Vous serez rentrés; Ils seront rentrés; Elles seront rentrées;

Il **aura fait** ce travail d'ici samedi. Wykona tę pracę do soboty.

3. Forma przecząca

Il n'aura pas fait ce travail d'ici samedi.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il aura fait ce travail d'ici samedi?

Aura-t-il fait ce travail d'ici samedi?

Passe récent

1 Jest to czas przeszły bliski. Służy do *wyrażenia czynności, która właśnie została wykonana*.

2 Tworzymy go dodając bezokolicznik odmienianego czasownika poprzedzony przyimkiem "de" do form czasu teraźniejszego czasownika "**venir**". Występuje zwykle w formie twierdzącej trybu oznajmującego, np.:

LE PASSE RECENT = le present de VENIR + de + L'INFINIFIF

Je viens de sortir, il y a une minute.

Je viens de sortir, tu viens de sortir, il vient de sortir, nous venons de sortir, vous venez de sortir, ils viennent de sortir

Je viens de lui parler. Właśnie z nim rozmawiałem.

Imparfait

1. Tworzymy go *dodając do tematu czasownika w 1os. l.mn. końcówki; -ais, -ais, -ait, -ions, -iez,-aient* np.:

Hier soir, je dormais... Soudain, le telephone a sonné.

J'avais..., j'écrivais...

Je parlais. Mówiłem.

2. Czas ten służy wyrażeniu:

- *czynności, które się powtarzały*

Il venait me voir le dimanche. Odwiedzał mnie w niedzielę.

- *czynności, które trwały w przeszłości przez czas bliżej nieokreślony*

Il parlait sans me regarder. Mówił nie patrząc na mnie.

- *czynności, które miały miejsce w tym samym czasie, co inna czynność przeszła (czynności niedokonane - tło dla czynności dokonanych, wyrażonych przez passé composé)*

Quand je dormais, le téléphone a sonné. Kiedy spałem, zadzwonił telefon.

- *pragnienia (i do tworzenia zdań warunkowych patrz. II typ zd.war.)*

Ah, si j'étais riche... Ah, gdybym był bogaty...

- *opisu (np. przyrody)*

Il faisait beau, les oiseaux chantaient dans les arbres... Było ładnie, ptaki śpiewały na drzewach...

3. Forma przecząca

Je ne parlais pas. Nie mówiłem.

4. Forma pytająca

Est-ce que je parlais? Parlais-je?

Passé composé

Np.

Hier, **j'ai commencé** et **j'ai fini** la leçon 15.

Le passé composé "commencer" = le présent "avoir" + participe passé "commencer"

J'ai commencé, tu as commencé, il/elle a commencé, nous avons commencé, vous avez commencé, ils/elles ont commencé

Je **suis arrivé** hier.

Le passé composé "arriver" = le présent "être" + participe passé "arriver"

1. Użycie:

- wyraża czynności przeszłe dokonane, zakończone

Np. J'ai reçu une lettre de Sophie. Otrzymałem list od Zofii.

- służy też do wyrażenia czynności po sobie następujących

Il s'est levé. Puis il s'est rasé. Wstał. Następnie się ogolił.

2. Tworzenie: forma czasu teraźniejszego czasownika posiłkowego "**avoir**" lub (w przypadku czasowników oznaczających ruch i czas. zwrotnych) czasownika "**être**" + imiesłów czasu przeszłego (participe passé) odmienianego czasownika.

3. Forma przecząca

Il ne s'est pas **levé**.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il s'est levé? S'est-il levé?

Plus-que-parfait

1. Używany jest:

- do wyrażenia czynności uprzedniej w stosunku do innych czynności przeszłych

Puisqu'on ne l'avait pas invité, il était triste. Ponieważ nie zaproszono go, był smutny.

- w zdaniach warunkowych (patrz: III typ zd.war.)
- w mowie zależnej - dla wyrażenia czynności zaprzęsłej (patrz zgodność czasów)

2. Tworzenie: **imparfait czasownika posilkowego ("avoir" lub "d'être") + participe passé odmienianego czasownika**

Nous avions vu. Widzieliśmy.

J'avais déjeuné, Tu avais déjeuné, Il avait déjeuné, Nous avions déjeuné, Vous aviez déjeuné, Ils sont déjeuné.
J'étais venu, Tu étais venu, Il était venu, Nous étions venus, ...

3. Forma przecząca

Nous n'avions pas vu.

4. Forma pytająca

Est-ce que nous avions vu? Avions-nous vu?

Passé simple

1. Jest to czas używany prawie tylko w języku pisanym literackim - jako czas narracji (dialogi są w passé composé)

2. Tworzenie: temat + końcówka

- I gr.: temat bezokolicznika + **-ai, -as, -a, -âmes, -âtes, érent**, np:

Il parla. Mówił.

- II gr.: temat bezokolicznika + **-is, is, -it, îmes, îtes, -irent**, np.:

Il finit. Skończył.

- IIIgr.: formy nieregularne tematu + **-s, -s, -t, -mes, -tes, -rent**, np.:

avoir	=>	j'eus miałem
faire	=>	je fis zrobiłem
d'être	=>	je fus byłem

3. Forma przecząca

Il ne parla pas.

4. Forma pytająca

Est-ce qu'il parla? Parla-t-il?

Bezokolicznik

Bezokolicznik francuski posiada dwie formy: "infinitif présent" (bezokolicznik czasu teraźniejszego) oraz "infinitif passé" (bezokolicznik czasu przeszłego).

1. Infinitif présent

- mówi o czynności równoczesnej lub przyszłej w stosunku do czasownika użytego w formie osobowej np.:

Elle veut dormir. (Ona) chce spać.

J'ai cru comprendre. Sądziłem, że rozumiem.

- może pełnić rolę:

a) podmiotu

Travailler est un plaisir. Praca jest przyjemnością.

b) dopełnienia

J'aime danser. Lubię tańczyć.

2. Infinitif passé (utworzony poprzez dodanie "participle passé" odmienianego czasownika do bezokolicznika czasownika posiłkowego ("avoir" lub "d'être") określa czynność uprzednią w stosunku do czasownika w formie osobowej, np.:

Après avoir déjeuné, je suis sorti. Zjadłszy śniadanie, wyszedłem.

Imiesłów przysłówkowy (participle présent)

- tworzymy go dodając końcówkę -ant do tematu czasownika w 1os. l.mn., np. parler -- parlant
- określa on czynność jednoczesną w stosunku do innej czynności w zdaniu np.:

Je vois l'enfant jouant dans la cour. Widzę dziecko bawiące się na podwórku.

Imiesłów przymiotnikowy (participle passé)

1. Tworzymy go w następujący sposób:

- Igr. czasown.: temat + -é
np. parlé, mangé
- IIgr. czasown.: temat + -i
np. fini, réussi
- IIIgr. (nieregularna) - ważniejsze czasown.:

faire	=>	fait
avoir	=>	eu
d'être	=>	été
savoir	=>	su
vouloir	=>	voulu
voir	=>	vu

patrz także: Tabela odmiany czasowników

2. Participle passé

a) służy do tworzenia czasów złożonych np.:

Il a mangé la soupe. Zjadł zupę.

b) występuje w roli przydawki

un travail bien fait dobrze wykonana praca

Uzgadnianie imiesłowu przymiotnikowego (accord du participle passé)

1. Uzgodnienie participle passé polega na dodaniu końcówek (-e dla rodz.żeńskie, -s dla l.mn.r.męskie, -es dla l.mn. r.żeńskie).

2. Participle passé zgadza się w liczbie i w rodzaju:

- z podmiotem, w przypadku czasowników odmienianych ze słowem posiłkowym "d'être" np.:

Vous d'êtes déjà arrivée? Czy pani już przyszła?

Nous nous sommes lavés. Umyliśmy się.

- z dopełnieniem bliższym stojącym przed orzeczeniem, dla czasowników odmienianych ze słowem posiłkowym "avoir"
np.:

Je les ai vus. Widziałem ich.

Je les ai vues. Widziałem je.

La comédie que j'ai vue était intéressante. Komedia, którą widziałem była ciekawa.

Tryb rozkazujący

1. Wyraża on rozkaz, prośbę, radę

2. Tworzenie:

- w 2 os. l. poj. i w 1 oraz 2 os. l. mn. ma on taką samą formę jak czas teraźniejszy (lecz wyrażony jest samym tylko czasownikiem, bez podmiotu)

Chantons! Finissez! Śpiewajmy! Kończcie!

Uwaga! w 2 os. l. poj. czas. I grupy, brak końcowego -s np.:

Parle! Mów!

- niektóre czas. III grupy mają nieregularną formę trybu rozkazującego np.:

Sois! Sache! Bądź! Wiedz!

(patrz też: tabela odmiany czasowników)

- w 3 os. l. poj. i l. mn. tryb rozkazujący posiada formę taką jak "subjonctif présent" np.:

Qu'il le fasse!

Niech on to zrobi!

Tryb przypuszczający (conditionnel)

1. Tworzymy go dodając do tematu czasownika w futur simple końcówki: -ais, -ais, -ait, -ions, -iez, -aient np.:

je parlerais, elle viendrait, nous irions - mówiłbym, przyszlaby, pojechalibyśmy

2. Tryb "conditionnel":

- wyraża przypuszczenie

Je pourrais le faire - Mógłbym to zrobić.

- określa czynność prawdopodobną

Le nombre de blessés dépasserait cent. Liczba rannych ma przekraczać sto.

- występuje w zdaniach warunkowych

S'il travaillait, il aurait de bonnes notes. Gdyby pracował, miałby dobre stopnie.

- występuje jako "czas przyszły w przeszłości"

Il a dit qu'il passerait me voir. Powiedział, że wstąpi do mnie.

Subjonctif présent

I Tryb "subjonctif présent" tworzymy, dodając do tematu czasownika w 3 os. l. mn. czasu teraźn. (dla czasowników regularnych i większości czas. nieregularnych) końcówki: -e, -es, -e, -ions, -iez, -ent. Formy trybu "subjonctif" poprzedzone są spójnikiem "que". (Uwaga: często, po "que", występuje tryb oznajmujący; np. Il dit qu'il est malade. Mówi, że jest chory.)

Przykłady tworzenia "subjonctif":

I grupa "parler" ils parlent	=>	que je parle
II grupa "finir" ils finissent	=>	que je finisse
III grupa "partir" ils partent	=>	que je parte

Wiele czasowników III grupy tworzy "subjonctif" od nieregularnego tematu np.:

"d'être" => que je sois, "avoir" => que j'aie

patrz także :Tabela odmiany czasowników:

II "Subjonctif" występuje:

1. w zdaniach niezależnych, wyrażając życzenie lub rozkaz, np.:

Qu'il soit ainsi! Niech tak będzie!

Pourvu qu'il fasse beau! Oby tylko było ładnie!

2. w zdaniach podrzędnych

a) po spójnikach wprowadzających zdania przyzwalające, czasowe, celowe, warunkowe, takich jak: bien que - chociaż;

pour que - po to, aby; à condition que

- pod warunkiem, że, avant que - zanim; jusqu'à ce que - do czasu, kiedy

Il viendra bien qu'il soit très occupé. Przyjdzie, choć jest bardzo zajęty.

b) po zwrotach wyrażających

- wolę, życzenie, rozkaz

Je veux qu'elle sorte. Chcę, żeby ona wyszła.

- uczucia (radości, smutku, strachu itp.)

J'ai peur qu'il ne soit en retard. Obawiam się, że się spóźni.

Subjonctif passé

Tworzymy go dodając participe passé odmienianego czasownika do form subjonctif présent czasownika posiłkowego "avoir" lub "être". Występuje on po tych samych zwrotach i wyrażeniach co subjonctif présent, (patrz: subjonctif présent), służy jednakże wyrażeniu czynności uprzednich w stosunku do zdania nadrzędnego.

Je suis content que tu viennes.-subj. prés. Jestem zadowolony, że przychodzisz.

Je suis content que tu sois venu.-subj. pas Jestem zadowolony, że przyszedłeś.

Zdanie pytające

1. Pytanie o całe zdanie tworzymy:

- zachowując szyk zdania oznajmującego i nadając zdaniu odpowiednią intonację

Tu connais madame Dupont? Znasz panią Dupont?

- stawiając na początku zdania partykułę pytającą "est-ce que"

Est-ce que tu connais madame Dupont?

- za pomocą inwersji (podmiot stawiamy po orzeczeniu)

Connais-tu Madame Dupont?

2. Pytanie o podmiot (qui? qui-est ce qui? lequel? combien de? quel?) - patrz: zaimki pytające

3. Pytanie o dopełnienie bliższe (qui? qui est-ce? que? qu'est-ce que? - patrz: zaimki pytające)

4. Pytanie o dopełnienie dalsze (patrz: zaimki pytające)

5. Pytanie o okolicznik

- czasu (quand? kiedy depuis quand?odkąd?)

Quand est-ce qu'il vient? Kiedy przychodzi?

- miejsca (où? gdzie? d'où? skąd? par où? którędy?)

Tu vas où? Dokąd idziesz?

- sposobu (comment?, de quelle façon? jak?, w jaki sposób?)

Comment avez-vous voyagé? W jaki sposób podróżowaliście?

- celu

Pourquoi est-ce qu'il est parti? Dlaczego wyjechał?

Zdanie przeczące

1. Zdanie przeczące tworzymy:

a) w czasie teraźn. - stawiając przed czasown. słowo "ne", a po nim słowo "pas"

Il ne chantera pas. Nie będzie śpiewał.

b) w czasach złożonych - negując czasowniki posiłkowe

Il n'est pas venu. Nie przyszedł.

c) w przypadku bezokolicznika - stawiając przed nim partykułę przeczącą

Je vous promets de ne pas y aller. Obiecuję wam, że tam nie pójdę.

2. Przykłady użycia innych przeczeń

- ne...jamais nigdy

Il n'est jamais venu. Nigdy nie przyszedł.

ne...plus już nie

Il ne travaillait plus. Nie pracował już.

- ni...ni ani, ani

Ni Pierre ni André ne sont venus. Nie przyszedł ani Piotr, ani Andrzej.

- personne nikt, nikogo

Personne ne sait. Nikt nie wie.

Elle n'a vu personne. Nikogo nie zobaczyła.

- rien nic

Il n'avait rien acheté. Nic nie kupił.

Ils ne s'intéressent à rien. Niczym się ni interesują.

Rien ne l'intéresse. ic go nie interesuje.

- aucun żaden

Aucun élève n'a répondu à la question. Żaden uczeń nie odpowiedział na pytanie.

Je ne vois aucun livre. Nie widzę żadnej książki.

I typ zdań warunkowych

W trybie tym warunek występujący po spójniku "si" nie zawiera cech wykluczających spełnienie go - jest więc warunkiem rzeczywistym.

Najczęściej występujące w tym typie zdań warunkowych następstwo czasów to:

- si + présent + futur

S'il vient, je lui dirai toute la vérité. Jeśli przyjdzie, powiem mu całą prawdę.

- si + présent + présent

S'il fait mauvais, ils restent à la maison. Jeśli jest brzydko, pozostają w domu.

- si + présent + impératif

Si tu es fatigué, repose-toi! Jeśli jesteś zmęczony, odpocznij!

II typ zdań warunkowych

1. Budowa

Si + imparfait + conditionnel présent

2. Wyraża on:

- możliwość spełnienia czynności w przyszłości

S'il faisait beau demain, je ferais une promenade. Gdyby jutro było ładnie, poszedłbym na spacer.

- niemożliwość wyrażenia czynności w teraźniejszości.

Si je le savais, je te le dirais. Gdybym wiedział, powiedziałbym ci. (ale nie wiem)

III typ zdań warunkowych

1. Budowa

Si + plus-que parfait + conditionnel passé

Uwaga! - conditionnel passé tworzymy dodając participe passé odmienianego czasownika do form posiłkowych conditionnel présent czasownika "avoir" lub "être"

2. III typ zdań warunkowych opisuje czynność, która nie została spełniona, ponieważ nie mógł być spełniony warunek

S'il était venu hier, il aurait vu ce film. Gdyby wczoraj przyszedł, zobaczyłby ten film. (ale nie przyszedł i nie zobaczył).

Mowa zależna

1. Definicja

Mowa niezależna (discours direct) polega na zacytowaniu (najczęściej po dwukropku) czyichś słów np.:

Pierre me demande: "Où vas-tu?" Piotr pyta mnie: Dokąd idziesz?

Mowa zależna natomiast (discours indirect) polega na przytoczeniu czyjejś wypowiedzi w sposób niebezpośredni np.:

Pierre me demande où je vais. Piotr pyta mnie dokąd idę.

2. Tworzenie

W przypadku wypowiedzi w mowie zależnej:

- znikają elementy charakterystyczne dla mowy bezpośredniej, takie jak: dwukropek, cudzysłów, pytajnik, wykrzyknik, inwersja (patrz: przykład powyżej)
- zgodnie z sensem wypowiedzi uzgadniane są zaimki i czasowniki (patrz przykł. pow.)
- dodawane są spójniki w celu połączenia zdań

Il demande: Tu es malade? Pyta: Jesteś chory?

Il me demande si je suis malade. Pyta czy jestem chory.

- niektóre zaimki pytające ulegają zamianie:
est-ce que => si

Est-ce qu'il parle japonais? Czy on mówi po japońsku?

Je me demande s'il parle japonais. Zastanawiam się, czy on mówi po japońsku

qu'est-ce que , que, quoi => ce que

Qu'est-ce que tu fais? Co robisz?

Il veut savoir ce que je fais. Che wiedzieć, co robię.

qu'est-ce qui => ce qui

Qu'est-ce qui se passe? Co się dzieje?

Je ne sais pas ce qui se passe. Nie wiem, co się dzieje.

- w przypadku, gdy zdanie wprowadzające mowę zależną jest w czasie przeszłym, uzgadniamy czas w zdaniu pobocznym (patrz: zgodność czasów)

Zgodność czasów (concordance des temps)

1. Zasada zgodności czasów

Jeśli, w zdaniu złożonym, zdanie główne jest w czasie przeszłym, to zazwyczaj zdanie poboczne wyrażone jest:

- w czasie imparfait: dla wyrażenia czynności współczesnej zdaniu głównemu

Elle a dit qu'elle travaillait. Powiedziała, że pracuje.

- w czasie plus-que parfait: dla wyrażenia czynności uprzedniej w stosunku do zdania głównego

Elle m'a demandé si j'avais vu André. Zapytała, czy widziałem Andrzeja.

- w conditionnel présent: dla wyrażenia czynności przyszłej w stos. do zdania głównego

Il a assuré qu'il viendrait. Zapewnił, że przyjdzie.

2. Zamiana, której podlegają wtedy okoliczniki czasu:

demain => le lendemain

hier => la veille

l'année dernière => l'année précédente

la semaine prochaine => la semaine suivante

dans deux jours => deux jours après

il y a trois mois => trois mois avant

Zamianie na czasy nie podlegają: subjonctif, zdania bezokolicznikowe, imparfait, conditionnel

Strona bierna

1. W stronie czynnej podmiot sam wykonuje czynnośćp.:

Pierre écrit la lettre. Piotr pisze list.

W stronie biernej dopełnienie zajmuje miejsce podmiotu, a podmiot będąc dalej wykonawcą czynności, zajmuje miejsce dopełnienia.

La lettre est écrite par Pierre. List jest pisany przez Piotra.

2. Stronę bierną tworzymy dodając "participe passé" odmienianego czasownika do form osobowych czasownika d'tre w wymaganym czasie. "Participe passé" uzgadniamy w rodzaju i liczbie z podmiotem.

Présent: La lettre est écrite par Pierre.

Futur simple: La lettre sera écrite par Pierre.

Futur proche: La lettre va d'tre écrite par Pierre.

Futur antérieur: La lettre aura été écrite par Pierre.

Passé récent: La lettre vient d'd'tre écrite par Pierre.

Passé composé: La lettre a été écrite par Pierre.

Plus-que-parfait La lettre avait été écrite par Pierre
Conditionnel présent: La lettre serait écrite par Pierre.
Subjonctif présent: Je veux que la lettre soit écrite par Pierre.

Subjonctif passé: J'ai été étonné que la lettre ait été écrite par Pierre.

Przysłówek

1. Tworzenie:

a) Niektóre przysłówki posiadają od razu gotową formę (np. beaucoup - dużo, un peu - trochę), niektóre posiadają taką samą formę jak przymiotniki (np. bas - cichy, cicho, cher - drogi, drogo)

b) W sposób regularny przysłówki tworzymy:

- dodając do formy żeńskiej przymiotnika końcówkę: -ment

vive => vivement

żywa => żywo

- dodając do przymiotników zak. na -ant i -ent odpowiednio końcówki -amment i -emment

évident => évidemment

oczywisty => oczywiście

2 Stopniowanie przysłówka

Część przysłówek podlega stopniowaniu nieregularnemu (np. bien --- mieux --- le mieux dobrze --- mieux --- le mieux najlepiej, beaucoup --- plus --- le plus dużo --- plus --- le plus więcej --- plus --- le plus najwięcej). Inne stopniujemy dodając w stopniu wyższym: "plus" i "moins", a w stopniu najwyższym "le plus" i "le moins", np.:

haut => plus haut => le plus haut

wysoko => wyżej => najwyżej

Przyimek

Ważniejsze przyimki i pełniona przez nie funkcja:

1. "à" wprowadza

- okolicznik miejsca

J'habite à Cracovie. Mieszkam w Krakowie

- okolicznik czasu

Marie déjeune à midi. Maria je obiad w południe.

- dopełnienie dalsze

Tu assistes à la conférence Bierzesz udział w konferencji.

2. "après", "avant" wprowadza okol. czasu

avant 6 heures, après le spectacle

przed szóstą, po spektaklu

3. "dans" wprowadza

- okolicznik miejsca

dans la chambre w pokoju

- okol. czasu

dans deux mois za dwa miesiące

4. "de" wprowadza

- okolicznik. miejsca

Il arrive de Paris. Przybywa z Paryża.

- okolicznik czasu

Je travaille de deux heures à six heures. Pracuję od drugiej do szóstej.

- dopełnienie dalsze

Il parle de son ami. Mówi o swoim przyjacielu

- dopełniacz - przynależność

le livre de Jean. książka Jana

5. "en" wprowadza

- okolicznik miejsca

en France we Francji

- okolicznik czasu

en deux heures w dwie godziny

6. "par" wprowadza

- okolicznik miejsca

Je suis passé par la Suisse. Przejechałem przez Szwajcarię.

- okolicznik sposobu

Il est allé en France par avion. Poleciał do Francji samolotem.

- stronę bierną

Le voleur a été poursuivi par la police. Złodziej był ścigany przez policję.

7. "pour" wprowadza

- okolicznik celu

Je viens pour te parler. Przychodzę, aby z tobą porozmawiać

- okolicznik przyczyny

Il a été puni pour vol. Został skazany za kradzież.